

Yayın Geliş Tarihi: 08.06.2011
Yayına Kabul Tarihi: 22.11.2012
Online Yayın Tarihi: 27.02.2013

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 14, Sayı: 4, Yıl: 2012, Sayfa: 81-89
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

ÇOKULUSLU ŞİRKETLERİN ÖDEMELERİNİN NETLEŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BİR TEORİK ÇALIŞMA

Yurdagül KABAKCI*
Cengiz Çağrı KABAKCI**

Öz

Çokuluslu bir şirkette ana şirket-şube ve şubeler arası nakit akımlarının optimize edilebilmeleri için merkezi olarak izlenmeleri ve yönetilmeleri gerekmektedir. Nakit akımı hareketlerini optimize etmede kullanılan en yaygın tekniklerden biri netleştirmedir. Ancak netleştirmenin yürütülebilmesi için şubelerin ortak çabaları ya da merkezi bir nakit yönetim grubu gerekmektedir. Bu teknik nakit akımlarını döviz alım-satımından ve sınır-ötesi nakit transferlerinden doğan işlem ve genel yönetim giderlerini azaltmak suretiyle optimize etmektedir. İster yerel isterse çokuluslu olsun, tüm firmalar maliyetlerini ödemelerini netleştirme yoluyla minimize edebilmekte, ancak çokuluslu şirketlerin bu işlemlerden yerel firmalara oranla daha fazla fayda sağladıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Netleştirme, Uluslararası Ticaret, İşlem Maliyeti.

A THEORETICAL STUDY ON PAYMENTS NETTING IN MULTINATIONAL FIRMS

Abstract

In order to optimize the parent-subsidiary and inter-subsidiary cash flows in a multinational corporation, cash flows should be monitored and managed centrally. Netting is one of the most common techniques used for optimizing cash flow movements and can be implemented with the joint effort of subsidiaries or by the centralized cash management group. This technique optimizes cash flows by reducing the overall administrative and transaction costs that result from currency conversion and cross-border cash transfers. Although any firm, whether domestic or multinational, can minimize its costs by netting out payments, multinationals seem to benefit more than domestic firms.

Keywords: Netting, International Trade, Transaction Cost.

GİRİŞ

Çokuluslu şirket sözcüğü; iki veya daha fazla ülkede faaliyet gösteren şirketleri ifade için kullanılmaktadır. Çok uluslu şirketler bir ana merkez ile bu

* Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu, İktisadi ve İdari Programlar Bölümü, yurdagul.kabakci@deu.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme A. D., cagrikabakci@gmail.com

merkezle ilişkili değişik ülkelerde çalışan; şubelerden oluşmakta, çekirdek şirket ile diğer ülkelerdeki şubeleri bir bütünlük oluşturmaktadır. Dış ülkelere yatırım yapan şirkete ana şirket diğer ülkelerdeki şubelere ise yavru şirket adı verilmektedir. Çalışma ve işlevleri açısından ana şirket ve diğer ülkelerdeki şubeler bir ağ sistemi oluşturmaktadır (Kabakcı, 2011: 97).

Çokuluslu şirketler kendi bünyelerinde gerçekleşen işlemlere çok büyük tutarlarda nakit bağlamaktadırlar. Bu tür şube-şube ve şube-ana şirket türü alışverişlerde bir şubenin veya ana şirketin alacağı aynı zamanda diğer bir şubenin borcu olmaktadır (Puxty ve Dodds, 1991: 253). Böyle durumlarda ödemeler mesafelerin uzun olmasından dolayı hem masraflı olmakta hem de gecikmeler yaşanmaktadır. Ödemelerin masraflı olması havale ücretlerinin ve komisyonların yüksek olmasının bir sonucudur. Ayrıca, döviz alım-satım giderleri havale edilen paranın zaman zaman neredeyse %1 'ine ulaşmaktadır (Schall ve Haley, 1991: 683). Çünkü şubelerin birbirlerine ve ana şirkete olan borçları tek bir para birimi üzerinden değildir ve bu borçları nakit olarak ödemeye kalkmaları durumunda ellerinde bulunan yerel / ulusal paraları veya dövizleri borçlu oldukları para birimlerine çevirmeleri gerekmektedir. Bu durum, yukarıda da belirtildiği gibi oldukça masraflı bir işittir.

Çokuluslu şirketlerin büyük bir kısmı fonların nakit olarak transferini engellemek amacıyla şirket içi ödemelerini netleştirmektedir (Pinches, 1990: 523). Ancak, bu yöntemin uygulanabilmesi için her şeyden önce şubelerin ortak çabaları ve merkezi bir nakit yönetim grubu şarttır (Madura, 1992: 419).

Bu çalışmada konu ile ilgili akademik literatür eksikliği göz önüne alınarak bütüncül bir teorik çalışma yapılması amaçlanmıştır. Oluşturulan örnek sayesinde konunun pratik yönden işleyişi gösterilmiş, çokuluslu şirketlerde netleştirme işlemlerinin hangi açılardan şirkete yararlar getireceği açıklanmıştır.

ÇOKULUSLU ŞİRKETLERDE NETLEŞTİRME İŞLEMLERİ

Netleştirme; merkez işletme ve bağlı işletmelerin kendi aralarındaki para transferi, borç alacak ilişkisi, kur riskinin yönetilmesi ve kar paylaşımı gibi konularda işlem maliyetlerinin azalmasına yardımcı olan bir tekniktir (Aydın vd., 2006: 511).

Netleştirmeyi, kısaca şirketlerin birbirleriyle olan "ilişkilerinden" doğan borç ve alacaklarının belirli bir dönem itibarıyla karşılıklı olarak mahsup edilmesi ve hesaplar arasında oluşan farkın net alacaklı tarafa ödenmesi şeklinde tanımlayabiliriz. Tanımda alışveriş vb. gibi terimler kullanılmamasının sebebi bu ilişkilerin çok çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmesi ve sadece mal ya da hizmet alım-satımı ile sınırlı kalmamasıdır. Örneğin, kar payı ödemelerinden, lisans ücretlerinden ya da kredi anapara ve faiz ödemelerinden doğan borç ve alacaklar gibi.

Netleştirme, özellikle çokuluslu şirketler tarafından çok sıkça kullanılan bir tekniktir. Esas olarak işletme sermayesinin etkin kullanımı yoluyla finansman giderlerinin minimize edilmesine ve şubelerin kendi aralarında oluşan nakit akımlarının optimize edilmesine yöneliktir. Ancak yapılacak işlemlerin mutlaka merkezi bir anlayışla yönetilmesi ve koordine edilmesi gerekmektedir (Aydın vd., 2010: 249).

Üretimlerini dünya bazında rasyonelleştirmeye çalışan uluslararası işletmelerde birimler arasında malzeme, yedek parça, hammadde, yarı üretilmiş ve nihai mamullerin alınıp satılması söz konusudur. Bu durum birimler arasında fon transferini gerektirdiğinden, döviz alım maliyeti, fon bulmanın fırsat maliyeti ve havale ücretleri gibi işlem maliyetleri ortaya çıkacaktır. Uluslararası işletmeler fon akışları en az kılmak üzere ödemeleri netleştirebilirler (Aydın, 2010: 249).

Yerel firmaların kendi aralarında yaptıkları netleştirme işlemleri üzerinde, diğer bir deyişle cari hesapların karşılıklı mahsup edilerek kalan bakiyenin ödenmesinde, herhangi bir yasak ya da kısıtlama yoktur. Ancak çokuluslu şirketler ve uluslararası ticaret yapan firmalar, ödemelerin öne alınması veya geciktirilmesi de dâhil olmak üzere, netleştirme işlemlerine başlamadan önce bu tür işlemler üzerinde herhangi bir kısıtlama olup olmadığını öğrenmek zorundadırlar. Çünkü bazı ülkeler netleştirmeyi tamamen yasaklamakta; bazıları ise yetkili mercilerden izin alınmasını şart koşmaktadırlar (Shapiro, 1992: 333). Özellikle genel merkezlere çeşitli ücretler, royalti bedelleri ve kar payı adı altında yapılan ödemelerin daha çok kar transferleri olarak algılanmaları, bu tür ödemelerin netleştirme operasyonlarında yer almalarını zorlaştırmaktadır (Smollen, 1979: 55).

Çok uluslu işletmelerin uluslararası nakit yönetiminde karşılaştıkları risklerin en önemlisi döviz kuru riskidir. Çok uluslu işletmeler döviz kuru riskini minimuma indirebilecek birçok yöntemden yararlanır. Bu yöntemler dâhili ve harici tekniklerin kullanıldığı yöntemlerdir. Dâhili teknikler; bir firmanın düzenleyici finansman yönetiminin parçası olan döviz yönetim tekniklerini kullanır. İlgili şirketler grubunun dışındaki özel sözleşme ilişkilerine başvurmazlar. Harici teknikler ise olası döviz kayıplarına karşı güvence sağlamak için sözleşmeye dayalı araçlar kullanırlar (Buckley, 2004: 212).

Netleştirmenin en büyük faydası işlem ve döviz alım-satım maliyetlerini azaltmasıdır. Tasarruf edilen tutar farklı şubelerin aynı para birimleri ile işlem yapma derecelerine ve aynı para birimi üzerinden olan karşılıklı pozisyonlarına göre değişmektedir (Levi, 1996: 421).

Çokuluslu şirketlerin büyük bir kısmı söz konusu banka ve döviz alım-satım giderlerini azaltabilmek için kendi netleştirme merkezlerini kurmuşlardır. Bazı kuruluşlar ise netleştirme faaliyetlerini etkin bir şekilde yönetebilmek için bankalarla anlaşmalar imzalamaya yoluna gitmektedirler. Şubeler sistem gereği yapmak zorunda oldukları ödemelerle ilgili bilgileri tek bir merkeze göndermekte

ve bu bilgiler merkezde bir matris üzerinde bir araya getirilmektedir (Eiteman ve Stonehill, 1989: 569).

Yapılan her netleştirme planı için merkezileşmiş bir kontrol noktası gereklidir. Bunun sebebi belirli zaman aralıklarında katılımcı her üyenin şirket içi hesaplarına detaylı bilgilerin kaydedilmesi ve fonların tahsil edilebilmesidir. Netleştirme merkezi kontrol noktasıdır ve ticaret işlemlerinde minimum döviz kontrolü olan yerlerde kurulmuş bağlı bir şirkettir (Shapiro, 1992: 647).

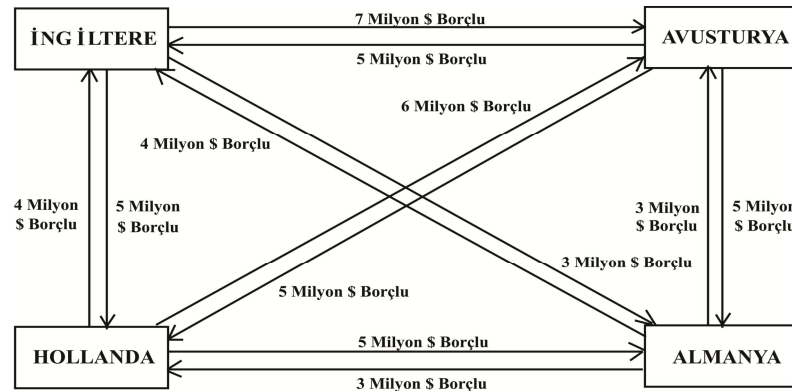
Tüm bilgilerin bir araya getirilerek birleştirilmeleri zorunludur. Çünkü bu bilgilerden elde edilecek sonuçlar şubeler arasında oluşan net akım pozisyonlarının belirlenebilmesi ve her dönem sonunda hesaplar arasında denkliğin sağlanabilmesi açısından çok önemlidir (Madura, 1992: 420).

Netleştirme çift taraflı (bilateral) olabileceği gibi çok taraflı (multilateral) da olabilmektedir. Çift taraflı bir netleştirme iki birim arasındaki işlemleri içermekte ve iki ayrı şube arasında olabileceği gibi, bir şube ile ana şirket arasında da gerçekleştirilebilmektedir (Madura, 1992; 420). Örneğin, Fransa ve İngiltere'de şubeleri bulunan çokuluslu bir şirket olduğunu ve iki şubeden Fransa'nın İngiltere'ye 3 Milyon \$, buna karşılık İngiltere'nin de Fransa 'ya 1 Milyon \$ değerinde mal sattıklarını varsayıldığında, İngiltere'nin Fransa 'ya net 2 Milyon \$ ödemesi ile toplam 4 Milyon \$'ı bulan nakit akımı netleştirilmiş olacaktır.

Çok taraflı bir netleştirme ise genellikle ana şirket ile birden fazla şube arasındaki işlemleri içermektedir (Madura, 1992: 420). Uluslararası işlemlerin büyük bir yüzdesi bu türdeki işlemlerden oluştuğu için, çok taraflı netleştirme sisteminden sağlanacak tasarruf sistem kurma maliyetine oranla çok daha fazla olmaktadır (Shapiro, 1992: 331).

Çok taraflı netleştirme sisteminden sağlanacak tasarruf miktarını verilecek bir örnek sayesinde daha iyi anlamak mümkün olacaktır.

Şekil 1: Şubelerin Birbirlerine Olan Borç ve Alacakları (\$)

Kaynak: Eiteman, D.K. ve Stonehill, A.I. (1989). *Multinational Business Finance*. Reading: Addison-Wesley Pub. Company. s. 569-571'den yararlanılmıştır.

31 Aralık 2011 tarihi itibari ile çokuluslu bir şirketin Avusturya, Almanya, Hollanda ve İngiltere şubelerinin birbirlerine Şekil 1'de görülen ödemeleri yapmaları gerektiği varsayılınsın. Netleştirme yapılmaması durumunda her şube üçer adet nakit ödeme yapmak ve üçer adet de ödeme almak durumunda kalacaktır. Şubeler bu işlemlerin her biri için bankalara komisyon, vergi vb. giderler adı altında yüklü miktarda ödeme yapacaklardır. Ayrıca bu ödemeleri yapabilmek için ellerinde bulunan ulusal paraları havale yapmaları gereken döviz türlerine çevirmeleri ve alım-satım komisyonu gibi giderlere katlanmaları gerekecektir.

Şubeler yapmaları gereken ödemelerle ilgili bilgileri İngiltere'de bulunan merkeze göndermişler ve merkez tüm bu verileri Tablo 1'de görüldüğü şekilde bir araya getirmiştir. Şubelerin birbirlerine yapmaları gereken ödemelerle ilgili rakamların toplanmasıyla, toplam ödemelerin 55 Milyon \$'a ulaştığı görülecektir. Döviz alım-satımından ve havale giderlerinden oluşan maliyetlerin oranı % 5 (binde beş) olarak kabul edilirse, toplam maliyet 275.000 dolar olacaktır (55 Milyon USD x 0.005).

Tablo 1:Çok Taraflı Netleştirme Matrisi (\$)

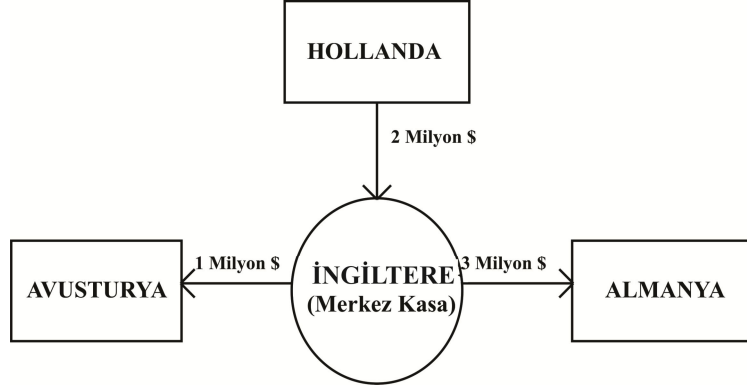
ÖDEME YAPILACAK ŞUBELER	ÖDEME YAPAN ŞUBELER				TOPLAM ALACAK
	İngiltere	Hollanda	Avusturya	Almanya	
İngiltere	---	4.000.000	5.000.000	4.000.000	13.000.000
Hollanda	5.000.000	---	5.000.000	3.000.000	13.000.000
Avusturya	7.000.000	6.000.000	---	3.000.000	16.000.000
Almanya	3.000.000	5.000.000	5.000.000	---	13.000.000
TOPLAM ÖDEMELER	15.000.000	15.000.000	15.000.000	10.000.000	55.000.000

Merkez matristeki bilgilerden yararlanarak ödenmesi gereken net tutarları hesaplamıştır. Söz konusu ödemeler Tablo 2 'de görülmektedir.

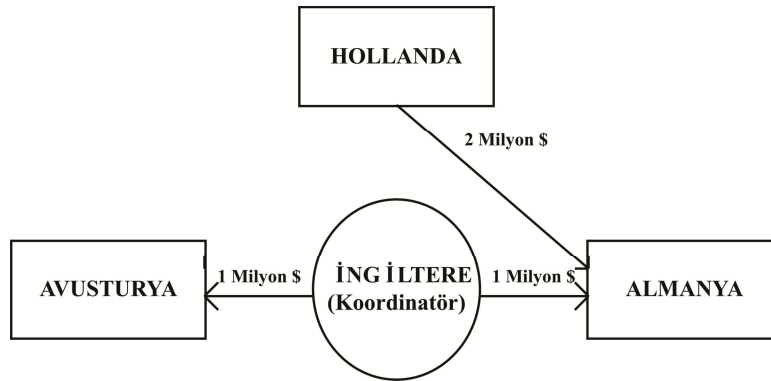
Tablo 2:Net Ödemelerin Hesaplanması (\$)

ŞUBELER	TOPLAM ÖDEME	TOPLAM ALACAK	NET ÖDEME	NET ALACAK
İngiltere	15.000.000	13.000.000	2.000.000	---
Hollanda	15.000.000	13.000.000	2.000.000	---
Avusturya	15.000.000	16.000.000	---	1.000.000
Almanya	10.000.000	13.000.000	---	3.000.000
TOPLAM	55.000.000	55.000.000	4.000.000	4.000.000

Merkez havuzun İngiltere 'de olduğunu ve fonların burada toplanıp yine buradan dağıtıldığı varsayılırsa, Hollanda'nın ödemeyi İngiltere'ye yapması ve burada toplanan fonların alacaklı şubelere dağıtılması gerekecektir. Böylece Hollanda İngiltere'ye 2 Milyon \$ gönderecek ve buradan Avusturya'ya 1 Milyon, Almanya'ya ise 3 Milyon \$ havale edilmesi suretiyle toplam 55 Milyon \$'a ulaşan ödemeler 6 Milyon \$'a düşürülmüş olacaktır (Bknz. Şekil 2). % 5'lik işlem maliyeti göz önüne alındığında toplam maliyet 30.000 \$ 'a düşmüş olacaktır (6 Milyon x 0.005).

Şekil 2: İngiltere'nin Merkez Kasa Olması Halinde Net Ödemeler (\$)

Ancak İngiltere'nin bir kasa gibi değil de bir yönetim veya koordinasyon merkezi olarak kullanılması durumunda, sağlanan tasarruf miktarı daha da artacaktır. İngiltere yönetici merkez ya da koordinatör olarak Hollanda'dan Almanya'ya 2 Milyon \$ havale etmesini ister ve kendisi de 1 Milyon \$ Almanya'ya, 1 Milyon \$ da Avusturya'ya gönderirse; toplam ödemelerin veya havalelerin tutarı 4 Milyon \$'a, işlem maliyeti ise 20.000 \$'a düşmüş olacaktır (Bknz. Şekil 3). Bu ise tam olarak 255.000 \$'lık bir tasarruf demektir.

Şekil 3: İngiltere'nin Sadece Koordinatör Olması Durumunda Net Ödemeler

Bu örnekte, şubelerin tüm borç ve alacakları ABD doları olarak verilmiştir. Halbuki, bu şubelerin borç ve alacakları çok farklı para birimleri üzerinden de olabilirdi. Bu tür bir durumda tüm borç ve alacakların tek bir para birimine (ör. dolar veya euro) çevrilerek netleştirilmenin yapılması büyük kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca bu işlemlerin yapıldığı süre boyunca belirlenen sabit çapraz kurların kullanılması kur değişimlerinden doğacak sorunları azaltacaktır (Shapiro, 1992: 333).

Netleştirme sisteminin işlem maliyetlerinde yapmış olduğu tasarruflar şunlardır (Shapiro, 1992: 650);

- Müşteri ve havale gönderen banka açısından havale işleminin azaltılması
- Tahsilâtların ilgili ülkenin döviz cinsinden yapılmasıyla sınır ötesi borç transferlerinde azalma
- İlgili ülkenin döviz cinsinden yapılan tahsilâtlar yoluyla komisyon ve ücretlerin sınır ötesi transferinde azalma
- Gelen dövizlerin aynı para birimiyle yapılacak dış ödemelerde kaynak olarak kullanımı
- Faiz getiren hesapların kullanımı, gibi tasarrufları bulunmaktadır.

Netleştirmeden sağlanan diğer bir fayda ise şirketlerin kendi bünyelerinde meydana gelen tüm fon akımları üzerinde daha sıkı bir kontrol imkânı bulmalarıdır. Ayrıca şirketler bu yöntem sayesinde kurlarda meydana gelmesi beklenen dalgalanmalara ve vergi ya da faiz oranlarındaki değişimlere fonları kullanarak (yer değiştirerek) önlem alma kabiliyetine kavuşmaktadırlar (Shapiro, 1992: 333).

Öne Alma ve Geciktirme (Leading And Lagging)

Aslında netleştirme sadece çokuluslu şirketlere mahsus bir uygulama değildir. İki taraflı netleştirme işlemi ulusal firmalar tarafından çok uzunca bir süredir uygulanmaktadır. Birbirlerinden mal/hizmet alışverişi yapan iki firma faturalarını birbirlerine olan borçlarına mahsuben kesmekte ve belirli bir dönem sonunda bu karşılıklı alışverişlerden doğan tek bir cari hesap bakiyesi karşı tarafa ödenmektedir. Böylece karşılıklı havale yapılmasından doğacak zaman kaybı ve havale giderleri de minimize edilmiş olmaktadır. Bu işlemler genellikle yerel/ulusal parayla yapıldığı için katlanılması gereken herhangi bir döviz alım-satım gideri de doğmamaktadır. Bu durum dikkate alındığında çokuluslu şirketlerin netleştirme işlemlerinden çok daha fazla fayda sağladıkları görülmektedir.

Buna benzer bir uygulamaya uluslararası ticarete de rastlanılmaktadır. Farklı para birimleri üzerinden borcu ve alacakları olan şirketler ileride döviz olarak yapacakları nakit ödemelerini ve tahsilâtlarını karşılıklı olarak netleştirebilmek için bazı düzenlemelere gidebilmektedirler. Bunu sağlayabilmek için borçlu veya alacaklı oldukları yabancı firmalarla anlaşarak yapacakları ödemeleri ve tahsilâtları öne almaya veya ertelemeye çalışmaktadırlar.

Örneğin, herhangi bir Türk firmasının 30 Haziran 2011 tarihinde bir İngiliz şirketinden 3 ay vadeli olarak 50.000 £ 'lık hammadde ithal ettiğini, ancak aradan bir ay geçtikten sonra 30 Temmuz 2011 tarihinde bu kez İngiliz şirketinin Türk firmasından 3 ay vadeyle 50.000 £ tutarında bitmiş mamul aldığını farz edilsin. Bu şartlar altında Türk firmasının borcunu ödeme tarihi 30 Eylül 2011, İngiliz firmasının ise 30 Ekim 2011 olacaktır. Görüldüğü gibi arada 1 aylık bir fark olmaktadır. Böyle bir durumda Türk firması İngiliz firmasına olan borcunu ondan olan alacağıyla ödeyebilmek için iki ödemenin vadesini aynı tarihlere denk

getirmeye çalışacak ve bunun için İngiliz firmasıyla anlaşma yolları arayacaktır. Böyle bir anlaşma yapıldığı takdirde ya Türk firmasının borcunun ödeme vadesi ileri bir tarihe, yani 30 Ekim 2011 'e ertelenecek, ya da İngiliz firmasının borç ödeme tarihi 1 ay öne çekilerek 30 Eylül 2011'e kaydırılacaktır. Her iki durumda da ödeme vadeleri birbirine denk getirilmiş olacak ve istenildiği takdirde herhangi bir ödeme yapılmadan borçlar netleştirme yoluyla silinebilecektir. Böylece kur riski de önlenmiş olacaktır.

Bu tür işlemlerde (TL veya £ yerine) üçüncü bir ülkenin parasının kullanılması durumunda her iki tarafta kur riski ile karşı karşıya kalmakta ve ödemelerin öne alınması ya da geciktirilmesi konusunda daha istekli davranmaktadırlar. Yukarıda vermiş olduğumuz örnekte ödemelerin £ türünden olması nedeniyle sadece Türk firması kur riski ile karşı karşıya bulunacak, İngiliz firması için böyle bir risk söz konusu olmayacaktır. Oysa, ödemelerin TL veya £ yerine dolar ya da başka bir döviz üzerinden olması halinde, risk iki taraf için de söz konusu olacak ve İngiliz şirketi anlaşma yapma konusunda daha istekli davranabilecektir.

Firmalar ödemelerin öne alınması veya geciktirilmesi yöntemine vergi yükümlülüklerinin geciktirilmesi veya spekülasyon yapma amaçları ile de başvurabilmektedirler. Ancak, vergi konusundaki uygulamaları ülke hükümetleri yakından izlemekte ve gerekli yasal düzenlemeleri yapmaktadırlar. Spekülasyon konusunda yapılan uygulamalar ise şirketlerin değerinin yükselmesini bekledikleri döviz türünden olan ödemeleri geciktirmeleri ve değer kaybetmesini bekledikleri döviz türünden olan ödemeleri erkenden yapmaları şeklinde olmaktadır (Seyidoğlu, 1994: 345-346).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bir firmanın başarısı çalışma sermayesini etkin bir biçimde yönetebilmesine ve dolayısıyla nakit akışlarının kontrol düzeyine bağlı olmaktadır. Nakit akışlarının büyük bir bölümünü kapsayan nakit çıkışlarının kontrolünü sağlayan bir faktör de netleştirmeden doğan maliyet kazançlarıdır.

Netleştirme işleminin çokuluslu şirketlerde uygulanmasının uluslararası çalışan işletmeler için daha pragmatik olduğu görülmektedir. Bu bağlamda netleştirme tekniği sayesinde şubeler arası işlemler azalacak ve transfer giderleri doğal olarak düşecektir. Transferlerin sayısının azalması şubelerin döviz ihtiyaçlarını azaltarak döviz alım satımından doğan maliyetleri düşürecektir. Böylelikle şirketler döviz kuru riskinden de korunmuş olacaktır.

Netleştirme nakit akımları yönüyle değerlendirildiğinde finansal planlama ve yatırım kararları bakımından gerçekçi ve doğru kararların alınmasını sağlayacaktır. Şubeler arası işlemlerin ve finansal bilgilerin daha sıkı kontrolünü sağlaması nedeniyle şirketlerin faaliyetlerini daha koordineli şekilde sürdürmesine neden olacak ve hesapların daha doğru ve iyi bir şekilde izlenmesini sağlayacaktır.

Sonuç itibarıyla, netleştirme günümüz koşullarında dış ticaret ile ilgilenen şirketlerin tercih etmeleri gereken bir nakit akış süreci ve çalışma sermayesi yönetim tekniğidir. Alacak ve borçların akışını hızlandırmasının yanı sıra bir takım transfer harcamalarından da kurtulmayı sağlamaktadır. Normalde on adımda sonlanacak bir ticari işin, netleştirmeye adım sayısını azaltmak mümkün olacaktır. Nakit yönetiminde sağlanacak maliyet ve zaman avantajı, işletme başarısı ve karlılığını da olumlu yönde etkileyecektir.

KAYNAKÇA

- Aydın, N., Başar M. ve Çoşkun M. (2006). *Finansal yönetim*. Eskişehir: Aktüel Tanıtım&Ofset Hizmetleri.
- Buckley, A. (2004). *Multinational finance*. Harlow: Financial Times/Prentice Hall.
- Eiteman, D. K. ve Stonehill, A. I. (1989). *Multinational business finance*. Reading: Addison-Wesley Pub. Company.
- Kabakçı, A. (2011). Çokuluslu işletmelerde merkezi nakit yönetimi ve havuzlama. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (1): 97-110.
- Levi, M. D. (1996). *International finance*. London: Mc Graw-Hill Inc.
- Madura, J. (1992). *International financial management*. New York: West Publishing Company.
- Aydın, N. (2010). Uluslararası işletmecilik. İçinde İ. Özalp (Editör). *Uluslararası yatırım kararları: 239-256*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Pinches, G. E (1990). *Essentials of financial management*. New York: Harper & Row Publishers.
- Puxty, A. G ve Dods, J. C. (1991). *Financial management, method and meaning*. London: Chapman and Hall Series.
- Schall, L. J ve Haley, C. W. (1991) *Introduction to financial management*. London: McGraw-Hill Inc.
- Seyidoğlu, H. (1994). *Uluslararası finans*. İstanbul: Güzem Yayınları No:8.
- Shapiro, A. C. (1992). *Multinational financial management*. Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Smollen, W. J. (1979). *International money management, contemporary perspectives in international business*. USA: Houghton Mifflin Company.